

Numerul 27.

Oradea-mare 3/16 iulie 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Irotei Dumbravă.

(Urmare.)

III

12 novembre.

Iubite frate!

Așă de reu știi tu judecă pe om. Îmi scrii în ultima ta scrisoare, că trebuie să fie ceva care me leagă atât de tare de femei, altcum n'aș vorbi cu atâta simpatie de ele. Repet și acum, pe femei le iubesc numai intru cât is și ele făpturile lui Dzeu, zidite cu un scop anume și pentru rolul ce-l au în societate. Asta e o iubire esplicabilă și cred că nu te îndoiești în sinceritatea mea când îți spun, că eu pe toate femeile le iubesc deopotrivă.

Îți fac pe voie și îți descriu câteva din cunoștințele mele. Afară de una, toate aceste is femei frumoase; asta inse e numai din întâmplare așă, eu nu caut și n'am căutat nici odată frumsețea tru-pească.

Una dintre ele e peste măsură blondă, asta inse-i sede foarte bine. Ce privește apoi inteligența, rar affi o fată de 16 ani ca ea de cuminte. Și mai ales e foarte religioasă. Cu ea vorbesc mult despre lucruri aparținătoare religiei, mai ales despre virtuțile Născătoarei de Dzeu. I-am dat și mi-a dat multe chipuri sfinte, cari pentru mine — și cred că și pentru ea — sunt cea mai prețioasă suvenir. O cercetez cam de doue ori pe lună și mărturisesc că vizitele ce i le fac sunt cele mai plăcute momente din viața-mi.

La ea adese întâlnesc pe alta, tot blondă, dar nici pe departe așă de frumoasă ca cea dintiu. Îmi place spiritul ei vioiu, glumele ei totdeauna la loc spuse, cari nu arareori îmi storc zimbete.

Mai e apoi una mai în vârstă, asta-i brunetă și mai că întrece în frumseță pe cea dintiu. Spun

unii că asta ar fi puțin inteligentă, eu inse cred și-s convins de contrarul. Adevărat că-i timidă și grea la vorbă, ceea ce e a se atribui faptului că a fost crescută multă vreme la țară. Cu ea vorbesc despre evenimentele zilei, cărora le face o critică adeseori foarte corespunzătoare și obiectivă. O cercetez mai des, fiindu-mi pe de o parte și rudenie mai depărtată, iar pe de altă parte is foarte călduros primit în familia lor.

Astea-s cele trei femei (dacă vrei zi-le „grații“) cari prin inclinațiile lor naturale m'au făcut să-mi schimb părerea ce aveam despre sexul lor. Mai cunosc și altele, dar aceste-s mai puțin vrednice de amintit.

A! Pe una eră s'o uit. E vorba de o copilă, auzi tu? de o copilă cu rochie scurtă. N'o cunosc personal, nici numele nu-i știu, o văd inse de câte ori ies la plimbare. O fixeaz totdeauna drept în ochi și rar se întâmplă să nu-mi zimbească. E înaltă, dar nu pare a avea mai mult ca 14 ani. Are ochi negri și mari și un păr, o comoară de păr cum rar găsești la fete; toate astea-s semne că o să devie foarte frumoasă. Aș dori mult să-i fac cunoștința, ori chiar să me împrietinesc cu ea, căci astfel mi s'ar da ocazie să studiez fazele prin cari trece o fată dela 14 ani în sus până se mărită.

Cum vezi din toate aceste, iubite frate, între mine și între femeile pe cari le cunosc, e numai un nevinovat schimb de idei, din care eu numai folos pot trage.

Voiu avea să pasc o turmă de oameni din lume, copleșiți de toate scăderile societății de azi. Ca să me pot feri pe mine și pe alții de aceste scăderi, natural că trebuie să le cunosc mai întiu, împreună cu cauzele lor.

Vorba din urmă: nu femeile mi-au alungat din minte ideia mănăstirii, ci năcazurile poporului m'au îndemnat să me sacrifice pentru binele lui, cunoștința femeilor am făcut-o numai din întâmplare.

Acuma nu mai simt amar în sufletul meu, dimpotrivă simt dorul de viață străbătându-mi toate încheieturile. Pentru tine viața călugărească e o fericire; pentru mine înse, în starea în care acuma me aflu, ar fi un chin.

IV

18 novembre.

Iubite frate!

Care din patru? Ce curioasă întrebare! Ei bine, nici una. Greșești mult când eugeți că în inima mea ar fi o luptă continuă pentru a-și da răspuns curioasei tale întrebări: care din patru? Îți mai răspund odată: Nici una! După aceste nici nu mai e nevoie să adaog că e de prisos sfatul ce mi-ai dat, ca adecă să fac ce vreau, numai să nu fug după căruța ce nu m'asteaptă.

Înainte de toate, cea dintiu nu poate fi, pentru că e prea frumoasă, iar eu știi tu cumu-s; a doaua e prea bogată, a treia mi-e rudenie, iar a patra e numai copilă. De multe ori ziceai tu — îți mai aduci aminte? — că femeii să nu-i crezi nici cel mai grozav jurământ; cum dară să se încrează omul într'o copila de 14 ani?

Me întrebi de i-am făcut cunoștința? Nu i-am făcut-o, pentru că nu mi s'a dat și cred că nu mi se va da ocazie nici odată. Numele îl știu, o chiamă Aurelia, dar nu-i de aici din loc, e aici numai la școală, nu știu în care clasă. O întâlnește mai des ea mai înainte și din ce o văd mai mult, din ce mai frumoasă îmi pare. Știi când îmi pare mai frumoasă ca ori când? Când își pune bazmaua pe gură, nu știu, o dor măselele, ori o face asta ca să fie mai frumoasă? De-altecum nu-s psiholog de femei, cu atât mai vârtos nu de copile, poate să devin cu vremea, ce mai știi?

V

23 novembre.

Iubite frate!

Nu, n'o iubesc, cel puțin nu așa cum înțelegi tu. Aș vrea numai s'o cunosc, dar de iubit n'o iubesc nici măcar ca pe o prietenă ori soră, tocmai din motivul că n'o cunosc. Aș fi nebul dac'aș iubi pe cineva numai pentru frumsețile trupului, cari toate se vor vesteji odată, fără să-i cunosc frumsețea ori uriciunea sufletului, căci trupul numai la o laltă cu sufletul formează pe om. Dacă-i voi face cunoștința, poate s'o iubesc așa cum te iubesc pe tine, al cărui suflet bun îl cunosc în toată adâncimea lui.

Alaltăieri am întâlnit-o pe stradă și am făcut o glumă care în alte vremi mi s'ar fi părut nesărată. Ea a ris una bună, a roșit toată și și-a acoperit fața cu mâinile.

Ieri am fost la un orășan în afaceri private și — ceea ce nici prin minte nu mi-ar fi trecut, am văzut-o pe ea prin curtea lui. A fugit repede în curtea la doamna casei și i-a spus că a venit un cleric, ba mi-a spus și numele. De unde-l va fi aflat? Nu știu. Cel puțin acum știu unde locuiește.

VI

24 novembre.

Dragă frate!

S'a întâmplat un lucru la care nu m'aș fi aș-

teptat nici odată. E plin adecă întreg seminarul nost de vestea că eu aș umblă ca un năuc după o copilă de 14 ani, știi tu după cine. N'am cercat și n'o să cerc a me desvinovăți înaintea colegilor, căci din capul locului nu vreau sa dau ceva importanță acestui fapt și astfel cred că o să scap de belea. Cercat-am să aflu isvorul de unde a ieșit vestea asta, dar fără să izbutesc. Un coleg mi-a spus că i se pare că a venit de afară din oraș, ceea ce nu cred, căci purtarea mea pe stradă n'a fost nici odată bătătoare la ochi. De altecum zi de zi tot mai tare crește interesul ce-l port față de copila aia și-s decis să fac ori ce, să-i fac cunoștința. Griji să nu me înțelegi falz.

VII

26 novembre.

Frate!

Iată se sfârșește azi timpul în care ni s'a rezervat și noue umilițiilor și nevrednicilor un dram din plăcerile lumii acesteia. De mâne încolo toată grija cea lumească voi lăpădă-o dela mine și prin post, prin rugăciuni și prin înfrângerea inimii voi potoli tot focul ce arde în mine și care par că necontentit îmi șoptește la ureche (și șoptindu-mi me face să roșesc): că supt haina lungă și neagră a smereniei am și eu un trup ca toți oamenii.

Da! De mâne încolo zilnic voi cădea înaintea Ziditorului a toate și voi suspină și voi zice: Păcatele tineretelor mele nu le mai pomeni Stăpâne!

De mâne încolo numai dragostea lui Dzeu se va sălășlui în inima mea; încolo tot, tot ce există, pentru mine nu mai are valoare. Iar peste șeasă săptămâni, înarmat cu harurile ce-mi va vărsă Dzeu în suflet în timpul acesta de pocăință, voi intra din nou în lume și voi luptă cu valurile ei.

Dragă frate! O zi numai me mai leagă de valurile lumii și ar fi păcat să nu folosesc bine ziua aceasta. De câteva luni, decând am legat prieteșug cu lumea, sufletul mi s'a umplut de dulce și de amar și nu știu, par că simt necesitatea de a deșertă și dulcele și amarul. Înaintea cui să-l deșertez, dacă nu înaintea ta, care ești cel mai iubit al meu!

Dulcele? Ar trebui să fiu chimist ca să pot alege cele câteva procente de dulce, rătăcite printre colosul de amar ce am pe suflet.

Amarul, amarul, acesta ți-l voi deșertă și cu el împreună și resturile din dulceța vieții, cari acum is în stare de tranziție dela dulce la amar.

O privire femeiască de câteva clipe, apoi o cugetare îndelungată, de câteva nopți poate, — asupra acelei priviri, iată mica buturugă pe care carul mare îl prăvale, iată cauza de tot neînsemnată ce poate produce revoluție în sufletul omului. Ai avut dreptate, femeile-s foarte primejdioase și rar e omul supt soare care să poată scăpa de lașurile ce de multe ori i le întind fără voia și știința lor.

Ei bine, iată îți spun acum că-s prins într'un laț de femeie. Ceea ce inse me face cu mult mai nefericit decât îți inchipui, e că ea nici nu-i femeie, fără numai candidată de femeie. E Aurelia, de care atâta ți-am amintit în scrisorile de pân' aci, copila aceea de patrusprezece ani, copila aceea cu rochie scurtă.

(Va urmă.)

Teodor Lazar.

Viața...

*Un gând pribeag în lanț me ține
Și-un dor mereu me paște:
Să-mi leg viața mea de tine,
Ca să me pot renaste.
Cu zimbetu-ți de vraje plin,
Să-mi desvălești alt soare,
Să-i dai vieții-mi un destin
În lumea muritoare.*

*Trec nopți și zile după-olaltă,
Ca undele pe grâne...
E-aceeaș undă, de și-i altă —
Și eri ca azi și mâine.
Și-aș vrea să știu și eu, că e
Și reu și bine 'n lume,
Că 'n urma urmelor de ce
Mi-au dat un trup și-un nume?*

*Aș vrea să-mi fiu stăpân pe viață,
Să știu, că sunt... să sufăr,
Căci prea mi s'a făcut o greață
De-aceleași flori de nufăr.
De-un țâl, de-un ideal mi-e dor,
Proptit pe vârf de stâncă,
S'alerg, să lupt și să măsor,
De e prăpastia-adâncă.*

*De suferință nu-mi e teamă...
Vreau să trăiesc aieve,
Să știu, că gându nu me cheamă
La vânturat de pleve.
Nu rostu lumii-l caut de-acum,
Ci înțelesu vieții...
Ideile trec iute 'n fum,
Dacă lipsesc păreții.*

*Viața s'o trăim ni-i dată,
Poruncă e și lege —
Și însaș viața-i e răsplată
Celui ce-o 'nțelege.
Că fi-va a mea raiu, ori iad —
De tot puțin îmi pasă.
De-o fi 'n prăpastie să cad,
Porni-voiu iar „de-acasă”.*

*Un gând și-un dor mi-așin cărarea:
Să fi a mea cu totul,
Să trecem împreună marea
Cu luntrea, ori cu notul...
Și 'n drumu nost să nu luăm
Nici așternut, nici pernă,
Pân' n'om ajunge, să gustăm
Din viața cea eternă.*

Dionisie Stoica.

Steaua Orientului.

Roman istoric.

(Urmare.)

Dochiței se părù în acest moment că a auzit un zgomot infundat ce viniă din curte.

— N'ai auzit, Melindă? — întrebă ea îngrijată, sculându-se în așternut și ascultând cu atențiune încordată.

În tăcerea nopții se ridică din ce în ce tot mai hotărît un murmur elocotitor ca sunetul apelor ieșite din albie. Vorbe agitate, injurături urite, amenințări cu moarte se contopiau într'un chaos confuz, care pe clipă ce trecea, tot creștea în putere.

Peste câteva momente, din mulțimea glasurilor bărbătești, ce compuneau acest zgomot înflorător, se puteau distinge lămurit strigăte infuriate.

— Deschideți porțile!

— La arme!

— Ajute-ve acum Valahul!

— Câni!... Calăi!... Tălhari!...

Melinda și Dochița săriră spăriete din paturi. În câteva momente se îmbrăcară și aprinseră luminare.

Toiul de afară tot creștea...

Spre groaza junelor femeii începură a resună detunături de puști.

Printre glasurile de ceartă se auziau acum și vaete desperate...

Dochița își frângea mâinile, palidă și tremurând de frică rugă pe Melinda să se retragă din fereastra ce o deschise să vadă ce e cauza acestui sgomot neobișnuit.

— Nu te espune pușcăturilor, iubită Melindă! — se rugă ea cu lacrimi în ochi.

În fundul curții, grajdurile cari erau afară de zidul ce încunjură castelul, erau în flacări deja.

La lumina înflorătoare a incendiului, Melinda cu groază negrăită observă că castelul e încunjurat de bărbați înarmați.

La intrarea castelului o mulțime zgomotoasă de oameni ieșiți din fire, izbiau între injurături selvatice bolovani uriași în poarta inferecată, sbierând cu gurile inspumate de furie, să-i sloboadă în lontru. Argații de curte respundeau la aceste provocări de pe ziduri, cu pietrii și pușcături.

Din când în când mulțimea se imbulziă infuriată în poarta, care scârțâia sub mulțimea umerilor ce o apăsau. Păzitorii atunci aruncau o ploaie de petri, până izbutiau a-i alungă la distanța până unde nu ajungeau puștile.

Pe lângă toate sforțările aceste eră evident că poarta nu mult timp va putea resistă atacurilor vehemente, cari se succedau în intervale tot mai scurte.

— Ne-a atacat o bandă de tălhari — zise Melinda rece și fără urmă de frică Dochiței. — Oamenii noștri nu sunt de ajuns să apere castelul de atâta spuză de om ce ne încunjură. Grajdurile sunt incinse deja în flacări, peste câteva minute va arde și coperișul deasupra capetelor noastre...

Dochița izbucni într'un plâns amar.

— Ce va fi din noi? — se tânguia ea frângându-și mâinile.

— Fii liniștită, Dochiță — o îmbărbătă Melinda. — Scăparea noastră e sigură... Înainte inse

de a părăsi aceasta casă, trebuie să ne îngrijim și de viitor... Măne vom fi mai sărace decât iobagul ce lucră în brazda domnului seu. De aceea să luăm cu noi ce vom putea din obiectele mai prețioase...

În ușa odăii resună acum o ciocănitură agitată.

— Cine e acolo? — strigă Melinda.

— Eu sunt, dșoară, — răspuse o voce de bărbat — dar pentru Dzeu, stingeți lumina, căci ve espuneți drept țintă pușcăturilor...

Un zăngănit ascuțit, cu care se prefăcù în hârburi geamul atins de un glonț de pușcă, servi drept dovadă că temerea bărbatului dela ușa nu eră fără bază.

Melinda stinse repede lumina și apoi întrebă:

— Numai singur ești, Ioane?

— Numai, dșoară.

Cheea învărtită în broască scârțai și ușa se deschise.

— Ce e cauza acestui tumult? — întrebă Melinda pe bărbatul ce pășise în odaie.

— Turcul cel de azi dimineață s'a rentors cu o mulțime de ostași și ne-a atăcat pe neașteptate. Acest nebun stă acum cu oamenii sei în poarta castelului și ne amenință cu moarte, dacă nu-i deschidem să-și ducă mireasa, despre care pretinde că s'ar află ascunsă aici. Ce să ne facem?... Mult timp nu vom putea rezistă...

În sufletul Melindei se aprinse o rază de speranță.

— Atăcătorii sunt Turci toți? — întrebă ea pe Ioan.

— Abiá douezeci de păgâni atăță turma infuriată... Maioritatea acestor tâlhari e creștină. Toți strigă perire stăpânului acestui castel, pentru că nu s'a lăpădat de Mihaiu-Vodă. Înzedar le-am spus că domnul a perit în lupta dela Mirislău și că în castel numai femei sunt acum. În loc să me asculte, m'au încărcat de injurături și batjocuri... Oamenii noștri sunt gata a apăra castelul până la ultima resuflare, de și toți văd că puterii covârșitoare nu vor putea rezistă multă vreme. Dacă cunoașteți vre un loc sigur în acest castel, v'aș sfătuî să ve ascundeți acolo. Noi vom zice că ați călătorit...

Afară zgomotul turbulent luă dimensiuni înfiorătoare. Din chaosul strigătelor cumplite și al deselor pocnituri de puști deodată cutremură toate ferestrele un sunet infundat și zguduitor ca bubuitul tunetului.

— Tunuri! — strigă îngrozit Ioan. — Tâlharii dau cu tunuri în poartă.

Melinda deschise în grabă ușa odăii zicând:

— Grăbește, Ioane, și oprește acest macel nesocotit! Nimeni să nu-și mai jertfească viața fără nici un folos... Deschideți porțile și lăsați să între acești ucigași... De noi nu purtați nici o grije; noi vom părăsi aceasta odaie, fără ca cineva să știe unde am scăpat. Lăsați să ducă tot ce blăstămata lor lăcomie va pofti...

Înapoia lui Ioan, care alergă să îplinească porunca cea nouă a stăpânei sale, ușa odăii fu zăvorâtă de Melinda.

— Grăbește Dochiță și stringe ce vei putea — zise Melinda deschizând un dulap unde se păstrau argintăriile familiare — peste câteva clipe vom dispărea ca și când ne-ar fi înghițit pământul.

Încă nu-și terminase bine cuvintele și prin creerii Melindei trecu un țipăt sfâșietor, neașteptat

ca fulgerul din cer senin și dureros, ca săgeata ce străpunge o inimă de om.

Întorcându-și înapoi repede privirea îngrozită, ea văzu pe Dochia tremurând de frică, luminată de o dungă de raze gălbii ce cădea pe ea din păretele opus ușei.

În părete, unde Dochița știe că e locul oglindei celei mari, ca prin minune se făcù o gaură, în care apărù pe neașteptate, ca izvorită din pământ, o stafie gârboavă, cu plete lungi și cărunte, cu obrazii sbârciți, pe cari tremură înfiorător reflexul de mormânt al flacării galbine de opăiț ce-l ținea în dreapta sa de os, iar cu degetele stângei sale își atingea în semn de tăcere gura îngropată între fălci împrejmuțată de niște buze vestezite și strinse punga.

Apariția vedeniei înfiorătoare în aceasta oră a groazei și oroarei, îngheță sângele în vinele Dochiței, a cărei chibzuire, agitată până la înnebunire de urletele și strigătele mulțimei destrăbălate de afară, credea că geniul morții-i-a ieșit înainte să-i lumineze calea perirei.

Involuntar, fără a cugetă la pericolul căruia se espuse, Dochița scoase un țipăt și-și acoperi cu mâinile obrazii.

Melinda grăbi la ea.

— Nu te teme, Dochiță! — o mângăia ea, prinzându-o de mâni. — Nu vezi că e badea Anchidim?... De ce strigi fără nici o cauză?... Iată calea scăpării deschisă înaintea noastră! Vino la ori și nu-ți perde prezența sufletului în acest moment decisiv!...

Ca scăpată din ghețoasa îmbrășoare a morții, Dochița își îndreptă privirea către cinstitul moșneag ce stătea zăpăcit, căutând jur de sine cu ochi îngrijorați cauza ce înfricase atât de tare pe nepoata-sa. Timidă și cu voce tremurătoare de efectul sguduirei prin care trecuse, șopti ea abiá auzibil:

— Da, moșul Anchidim e bun și ne va mântui din acest pericol de moarte.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

P a s t e l.

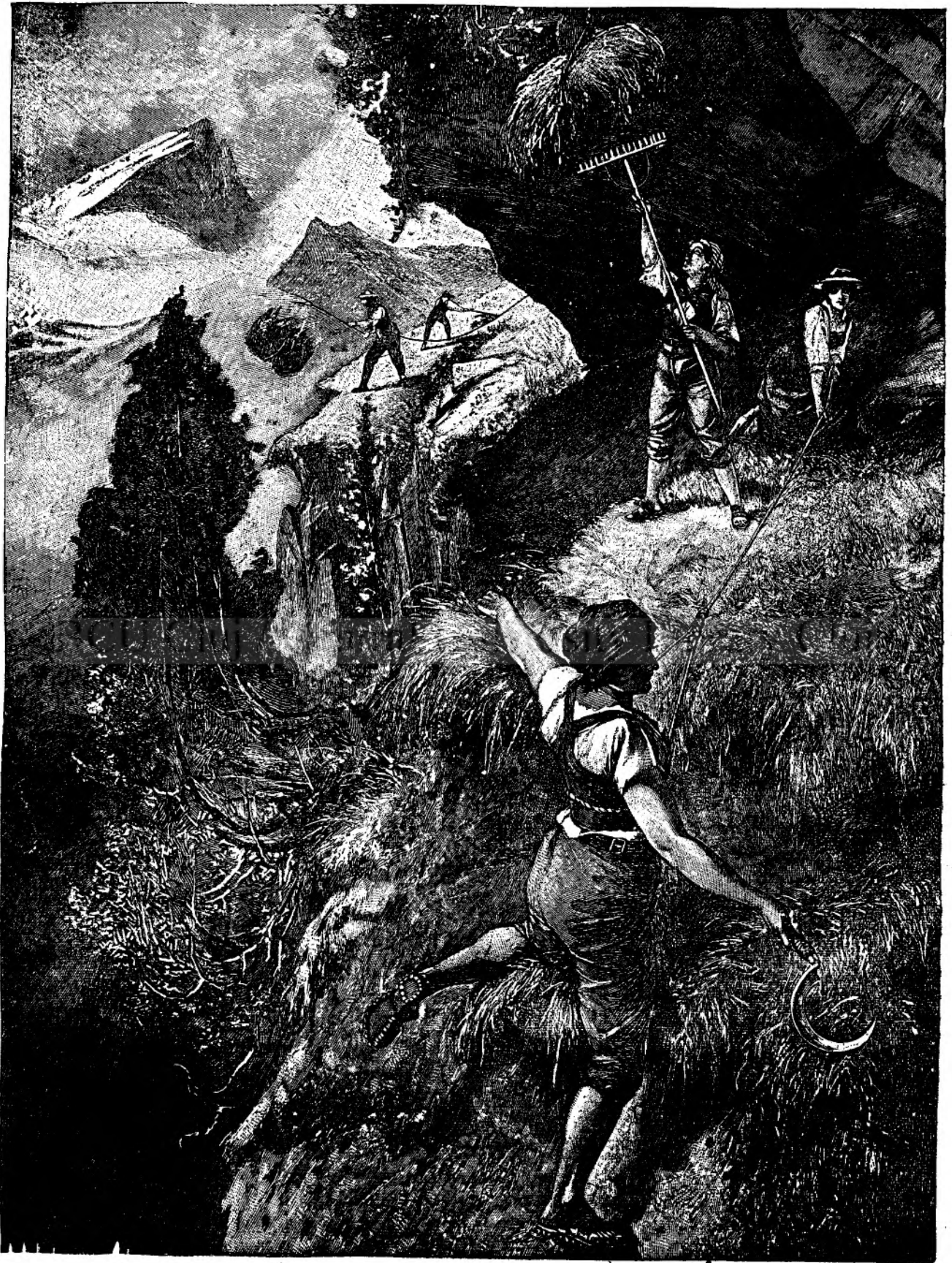
*În purpură se 'mbracă ziua,
E-aproape de seară —
Ș-amurgul cu aripi vinete, vine,
Se scaldă în apele line,
Se lasă pe pajiștea rară.*

*De sânge e par că izvorul, ce curge
Cu spume fierbânde din stâncă —
Și pare că-i roșu a plaiului verde
În valea adâncă...
Păstorul cu glugă mai albă ca ceară.*

*Își mână oițele 'n orânguri,
Ș-așteaptă ca 'n vândata seară să vie,
Șireata, cea mândră, ușoară și dalbă,
Ou față ca sângele, cu inimă albă.*

Emil Isac.

Primăvara în munți.

Soldatul de plumb.

— Din povestile lui Andersen. —

Au fost odată ca nici odată, au fost 25 de soldați de plumb, toți erau frați, pentru că au fost făcuți dintr'o lingură mare și veche de plumb. Cu arma la braț, cu ochiul nemișcat, cu uniforma roșie și albastră, — ce față plină de mândrie aveau cu toții!

Cel dintiu cuvânt, care a ajuns la urechile lor, când capacul dela cutie a fost ridicat, eră un strigăt: „Soldați de plumb!” rostit de un băețel, care bătea din palmi.

Eră un dar de ziua numelui seu și el își petrecea punându-i în rând pe masă. Toți soldații semănau perfect, afară de unul care n'avea decât un picior; îl aruncaseră cel din urmă în mașină, și nu se ajunsese plumbul, ca să-i facă două picioare. Cu toate acestea el se ținea tot așa de tare pe piciorul acesta, ca și ceilalți pe amândouă, — și tocmai el ne interesează să-l cunoaștem.

Pe masă, unde erau așezați soldații noștri, se aflau multe alte mărunțișuri: Dar ceea ce eră mai curios, eră un drăguț castel de hârtie. Prin ferestrele mititele se putea vedea până în saloane. Lângă castel se ridicau mici arbori, în jurul unei oglinjioare, care imită un lac mititel; lebede de ceară înotau pe el și se reflectau. Totul eră foarte drăguț, eră o mică domnișoară, care sta drept în poarta castelului. Și ea eră de hârtie; inse purtă o fustă de stofă transparentă și foarte ușoară, iar peste urmă în formă de eșarpă o cordeluță albastră îngustă, în mijlocul căreia strălucia un fluturaș tot așa de mare ca și figura ei. Mititica domnișoară își ținea brațele întinse, pentru că eră balerină, și ea ridică un picior atât de sus, încât soldatul mic de plumb nu-l putea observă, și își inchipuiă că domnișoara n'are decât un picior, ca și el.

„Iată o femeie, care mi-ar plăcea, gândi el, inse ea e prea mare damă. Ea locuște într'un castel, cu într'o cutie, în companie cu 24 camarazi, și n'aș găsi acolo nici loc pentru ea. Totuș trebuie să ne cunoaștem“. Și zicând aceasta s'a întins îndărătul unei tabachiere. Aici putea să privească în dragă voie la eleganta domnișoară, care mereu se ținea într'un picior, fără a-și pierde echilibrul.

Seara toți ceilalți soldați au fost în cutia lor, și oamenii din casă s'au dus să se culce. Deodată jucăriile au început să se joace singure: mai intiu s'au jucat de-a baba oarbă; după aceea au dat un război; în sfârșit au dat un bal.

Soldații de plumb erau agitați în cutia lor, pentru că li-ar fi plăcut și lor să fie acolo; inse cum să ridice capacul? Spărgătoarea de alune își dădea peste cap, și creionul făcea mii de nebulii pe tablă.

Sgomotul s'a făcut atât de puternic, încât canarul s'a deșteptat și a început să cânte.

Soldatul de plumb și mica balerină nu se mișcau. Ea se ținea mereu în vârful piciorului, brațele întinse; iar el neînfricat pe unicul seu picior, și fără a încetă d'a o privi lung.

Miezul nopții a sunat și crac! iată capacul dela tabachieră sare; inse în loc de tutun, acolo eră un vrăjitor mic și negru. Eră o jucărie cu surpriză. „Soldat de plumb! zise vrăjitorul, uite-te în altă parte!“

Înse soldatul se făcu că nu aude.

„Așteaptă până dimineață, și vei vedea tu!“ zise vrăjitorul.

În ziua următoare când copiii s'au sculat, au așezat soldatul de plumb pe fereastră; inse deodată purtat de vrăjitor sau de vânt, a sburat din etajul al 3-lea și a căzut în cap pe trotuar. Ce cădere grozavă! Piciorul i-a remas în aer, tot corpul eră răzimat în ciacău și baioneta implantată între două petri.

Servitoarea și micul copilăș s'au coborât să-l caute; inse eră p'aci să-l turtească, fără să-l vadă.

Dacă soldatul ar fi strigat: „Băgați de seamă!“ Ei l-ar fi găsit îndată; inse el a socotit că aceasta ar însemnă a necinsti uniforma de ostaș.

Ploaia a început, picăturile urmau fără încetare; eră un adevărat potop. După furtună doi ștregari au trecut pe acolo:

„Olio! zise unul, uite mă! iată un soldat de plumb, să-l punem în luntre“.

Ei au construit o luntre dintr'un vechiu jurnal, au pus în lăuntru soldatul de plumb și i-au dat drumul pe apă. Cei doi ștregari alergau alături și băteau din mâni.

Ce valuri, Dumnezeule! în apa aceasta!

Cât de tare eră curentul! Inse și ploase, nu glumă. Luntrea de hârtie purtă o curioasă povară; inse cu tot sgomotul acesta soldatul de plumb a remas nemișcat, cu privirea fixă, și cu arma la braț.

Deodată luntrița a ajuns într'un mic canal, unde eră așa de întunerec, ca și în cutia cu soldați.

„Unde me duc eu acuma? gândi el.

Da, da, vrăjitorul mi-a făcut reul acesta. Totuș, dacă mititica domnișoară ar fi cu mine în luntre, întunerecul, dacă ar fi și de doze ori mai adânc, nu mi-ar păsa de nimic. Iată un cloșan, un locuitor al canalului:

„Să vedem pașaportul, arată pașaportul!“

Inse soldatul de plumb a păstrat tăcere și a strins arma. Barca a urmat calea sa, și cloșanul după ea. Uf! scârșni în dinți și strigă cătră paie și bețicașe: „Oprți-l, oprți-l! n'a plătit dreptul de-a trece, n'a arătat pașaportul“.

Înse curentul eră din ce în ce mai puternic, tot mai puternic; soldatul acuma vedea că se face ziuă; dară mai auziă un murmur, care ar putea înspăimântă și pe cel mai curagios om.

La capătul canalului se află o săritoare, tot așa de primejdloasă pentru el, cum ar fi pentru noi o cataractă. Eră deja atât de aproape, încât nu mai putea opri. Luntrea a alunecat: bietul soldat s'a ținut bine, cât a putut, și nimenea n'ar fi utezat să zică, că ar fi clipit măcar din ochi.

Barca, după ce s'a invârtit de câteva ori, s'a umplut de apă; eră să se cufunde. Apa s'a urcat până la gâtul soldatului, barca s'a cufundat tot mai mult. Hârtia s'a desfăcut, și apa s'a închis deodată de asupra capului omului nostru; atunci el gândi la balerina cea drăguță, care n'are s'o mai vadă nici odată; și i s'a părut că aude o voce cântând:

Soldat, pericolul e mare,

Tu de moarte n'ai scăpare!

Hârtia s'a rupt, și soldatul a căzut printr'ansa. În acelaș moment un pește mare l-a înghițit. Acum eră întunerec pentru nenorocitul soldat.

Aici eră mai reu decât în canal. Și cât eră de strins!

Înse totdeauna fără frică, soldatul de plumb s'a întins binisor de-a lungul cu arma la braț.

Peștele se svârcoliă în toate chipurile; și un fulger i s'a părut că-l săgetează. S'a făcut ziuă și cineva a strigat: „Un soldat de plumb!” Peștele fusese prins, dus la târg, vândut, dus la bucătărie și bucătăreasa îl deschisese cu un cuțit mare. Ea a prins cu două degete soldatul de plumb și l-a dus în odae, unde toată lumea voiă să privească acest om însemnat, care călătorise în stomacul unui pește. Cu toate acestea soldatul nu eră mândru. L-au așezat pe masă, și aici — după cum se întâmplă în lume câteodată lucruri curioase, el se găsiă în aceeaș odae, de unde căzuse de pe fereastă. El a recunoscut copiii și jucăriile pe masă, castelul frumos cu drăguța balerină; ea și acum își ținea piciorul în aer, și eră tot voinică. Soldatul de plumb a fost atât de mișcat, încât ar fi voit să plângă lacrimi de plumb; înse eră lucru nepotrivit. Ei s'au uitat la el; înse nu și-au spus nici un cuvânt.

Deodată un copilăș l-a apucat și l-a aruncat în foc fără nici o vină; nu incape indoială, vrăjitorul din tabachieră le-a făcut toate.

Soldatul de plumb sta acolo în foc drept, luminat de o lucire vie, simțind o căldură cumplită. Toate colorile sale dispăruseră; nime nu putea spune dacă aceasta schimbare eră o urmare a călătoriei sau a supărării.

El se uită tot la mica domnișoară, și ea încă se uită la el. El simția că se topește; înse totdeauna voinic, ținea arma la braț. Fără veste s'a deschis o ușe, vântul a ridicat balerina, și ca o silfidă a sburat în foc aproape de soldat, — și a dispărut în flacări.

Soldatul de plumb s'a prefăcut într'o mică massă.

A doua zi, când servitoarea a venit să ducă cenușa, a găsit un obiect, care avea forma unei inimioare de plumb; tot ce a mai ramas din balerină, eră un fluturaș, care în foc se negrise de tot.

Trad. din limba franceză de

Astra Hodoș.

Gugetări.

O glumă ne la locul ei, e aproape o mojieie.

*

Dacă femeia își stimează bărbatul, trebuie să-i fie credincioasă din respect pentru el; și dacă ea îl despretuește, iarăș trebuie din respect pentru ea.

*

Disprețul pe care ni-l inspiră persoanele nedemne de noi ne apără contra ofenselor lor.

*

Nimic mai inteligent de cât să pari prost când trebuie.

*

Visele frumoase sunt de sigur acelea în cari apare ființa pe care o iubești.

*

Amorul este pentru o inimă rea ceea ce soarele este pentru natură; el e totdeauna urmat de umbră.

**

Cucul și mierla.

(Baladă din Bucovina, comuna Poiana-Ștampii, comunicată de Petrea Spănuț.)

Colo 'n jos între hotară
Este-un nuc cu frunză rară,
Cânt' un cuc de se omoară.
La mijlocul nucului,
Cântă maică cucului.
Mai în jos la rădăcină,
Cânt-o mierluță străină,
Și tot cântă și suspină,
Și-așă cântă de duios,
De se lasă frunza 'n jos,
Și-așă cântă de cu jele,
De plâng pietrele 'n vâlcele,
Și mai toată frunza pierde,
De-a ei crâncenă durere.

Cucul merge la ea 'n grabă,
Și din gur' așă mi-o 'ntrebă:
— Sorioara mea cea dragă,
Nu ești tu cumva beteagă,
De cânti așă de duios,
De se lasă frunza 'n jos,
Și cânti așă de cu jele,
De plâng pietrele 'n vâlcele,
Și mai toată frunza pierde,
De-a ta crâncenă durere?
— Nu mi-i bine, sunt beteagă,
C'am cântat, cuce, pe creangă!
— Mierlă! tu de te-i trezi,
Și beteagă nu-i mai fi,
Penele mi-oiu încrețî,
Clonțul mi l-oiu zugrăvi,
Și la tine voi veni,
Și-amândoi că ne-om iubi,
Și tu tot soră-mi vei fi.
Iar de nu te vei trezi,
Și tu dacă vei muri,
Penele eu mi-oiu cerni,
Clonțul mi l-oiu rugini,
Și pe tine te-oiu jeli,
Cât în lume-oiu mai trăi!
— Cucule! nu fi tu prost.
Ci fi precum ai mai fost,
Că 'n codru mierle mai sunt,
Nu-s numai eu pe pământ!
— Fie mierle-ori câte fie,
Dacă nu mi-s surori mie.
Fie mierle cât frunza,
Dar ca tine nu-l alta!

S. Fl. Marian.

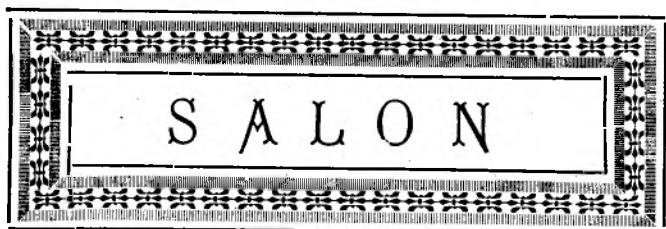
H a z.

Gusturi diferite.

Între un creditor și un datornic cari din întâmplare se găsesc la o serată muzicală.

Creditorul. — Îți place romanța asta a lui Tosti: Iată-te plătit în fine!?

Datornicul. — Nu prea-mi place; prefer aria lui Donizetti: Nu speră nici odată!

Cugetarea poetică

Filozofia, cu toată greutatea de a i se da o definiție potrivită, s'ar putea caracteriza ca formă de gândire în care mintea înțelege sau vrea să pătrundă lumea. Și într'adevăr, în ori ce parte a ei ne-am învârti, tot cu această problemă fundamentală ne vom întâlni.

Prin metafizică mintea vrea să-și dea seamă de tainele cele mari ale existenței; prin psihologie voim să înțelegem modul de lucrare al spiritului; prin logică cercetăm legile după care se mișcă cugetările; în estetică căutăm să desvăluim natura frumosului; în morală pe aceea a binelui, și așa la toate cele alte sfere mai mici ale cugetării filozofice.

Pretutindeni tendința minții este de-ași da seama de fenomenele ce-o lovesc, petreacă-se ele în lumea din afară sau în cea din năuntru.

Nu numai înse filozofia caută să mulțumească această năzuință firească a minții. Și cugetarea poetică cea îmbrăcată în haina frumosului poate ținti adese ori la aceleași lucrări; ba s'a mers chiar mai departe, s'a pretins că și muzica, arta aceea care lucrează asupra minții, nu pe calea ideilor, ci de-a dreptul pe aceea a simțirii, ar apropia taina lumii de minte și anume pe calea neconștiutului.

Cugetarea poetică se deosebete de filozofie, de-o parte prin aceea că substituie cugetării reci și abstracte pe aceea încălzită de razele simțământului; iar de muzică, prin faptul că simțământul este calea gândirii pentru a pătrunde în minte.

Sunt deci trei moduri ale minții de a-și da seama de fenomenele existenței:

1, Acel al muzicei, pe calea absolut neconștiută;

2, Acel al filozofiei, pe calea gândirii reci și abstracte, adică a celei mai puternici conștiinți;

2, Acel al cugetării poetice, pe calea gândirii încălzite de focul simțirii, în care conștiutul este ajutat de neconștiut.

Asupra acestei din urmă forme, observăm că poetul este cu atât mai mare, cu cât focul simțământului cu care hrănește gândirea va fi mai obștesc, mai îndepărtat de propria lui personalitate.

Poetii ce cântă numai sentimentele lor, sunt pigmeii cugetării poetice, și mărimea unei concepțiuni poetice crește cu cât simțimintele ce o însuflețesc sunt culese de pe-o mai largă sferă omenească, cu atât se înalță mai mult în regiunile inimei obștești din acele ale inimei individuale. Tot așa și filozofii sunt acele minți care, părăsind perspectiva gândirii individuale, pot concepe lumea din punctul de vedere obștesc, pe când mințile comune raportează totul la ele și comprimă cugetarea în marginile înguste ale săracei lor ființe.

Vrei să fii mare? Urcă pe munte, și de-acolo aruncă-ți privirea de vultur sau întinde marginile

simțirii tale până la hotarele largului orizon, iar nu te mărgini numai la valea îngustă sau între pereții casei ce locuiești!

Dacă considerăm acum cele trei moduri de pătrundere a lumii din punctul de vedere al obștinei lor, constatăm că cel mai la îndemâna tuturor este acel neconștiut al muzicei, care farmecă pe toți, pe cel înțelept ca și pe cel mai slab de minte, căci neconștiutul este substratul comun tuturor minților; cel mai greu este al cugetării abstracte, de oare ce deosebirea cea mai mare între mințile omenești se întâlnește în sfera gândirii. Mijlocul cugetării poetice stă și aici în amândouă, de vreme ce greutatea cugetării hultuindu-se pe neconștiutul obștesc al simțământului, îi dă o mai ușoară putere de pătrundere. De aceea filozofia cuprinsă de poezii va fi mai lesne înțeleasă, se va alipi mai strins de suflet, decât sistemele greoaie și complicate ale cugetării abstracte.

Simțimintele fiind apoi aceleași și neschimbate în mintea omenească, se înțelege dela sine că filozofia sub forma poeziei va fi foarte asemănătoare la toți poetii mari prin mintea cărora se respiră, pe când modul de pătrundere a lumii pe calea gândirii va fi adese ori foarte deosebit. Ceea ce poate depărtă pe un poet de altul, va fi, pe lângă colorațiunea obștească a simțământului luminător, forma pe care el o dă cugetărilor sale. Așa Leopardi, Luiza Akerman, Alfred de Musset, Lenau și Eminescu accentuează note pesimiste. Simțământul în care ard toate ideile lor fiind același, același fond va pătrunde prin toate alcătuirile lor; de unde provine atunci farmecul ce-l resimțim la citirea plăsmuirilor tuturor acestor genii; și pentru ce unul nu face de prisos pe ceilalți? Pentru că forma în care fiecare din ei îmbracă ideia, este deosebită; dar ce însemnează aceasta? Oare numai atâtă că deosebită ar fi numai rostirea în care ele sunt învesmântate? Nu numai atât, ci forma nouă este punerea în lumină a unei noi fețe a aceleiași idei și farmecul ce ne cuprinde vine tocmai dela acest element nou al gândirii aplicat la rostirea aceleiași simțiri.

Câte poezii de iubire nu s'au scris! Este aceeași simțire repetată ca temă de nenumărate ori! dar de câte ori se ivește câte o minte poetică superioară, se găsește o nouă înflorire care împodobește vechea și nestrămutată simțire. De aceea la poet se cere originalitate, adică nouate în formă, căci fondul nu-l poate schimba. Este dat de simțirile omenești care re mân veșnic aceleași. Filozofia poetului ar fi deci deosebită de aceea a filozofului; ea, punând în raport fenomenele exterioare și interioare cu lumea simțimintelor, va concepe totdeauna lucrurile așa cum se resfrâng în această oglindă, mai adeseori turbure decât liniștită. Filozofia poetică nu va căuta deci să explice lucrurile în sine, ci să se pună în legătură cu mintea simțitoare; va reproduce numai răsunetul pe care fenomenele îl dau când se lovesc de clopotul sufletului. De aceea în filozofia poetică nu vom găsi un sistem de gândiri încheșat într'o puternică unitate și deosebite sisteme filozofice vor putea aduce adeseori cu sprijinul principiilor la cugetări rostite de același poet. Filozofia poetică este mai curând o înșirare de boabe de mărgăritar, înșirate pe un fir ce le leagă împreună simțământul fundamental ce le ține împreună.

LITERATURĂ.

Date istorice din Maramureș. Dl Tit Bud, parocul gr. cat. român al Sigetului și vicarul Maramureșului, a scos la lumină în Gherla o broșură intitulată: „Insămnări și date despre înființarea parohiei gr. cat. române din Sigetul Maramureșului”. Interesanta lucrare e dedicată distinsului fiu al Maramureșului, dlui dr. Ioan Mihályi, protofișcal comitatens, care a publicat un volum de diplome și alte documente maramureșene, de cari și dl Tit Bud s'a servit în lucrarea sa. Autorul broșurei arată, că din cauza invaziunilor cari au nimicuit toate, poporul român din Maramureș numai începând din veacul al XIII-lea are documente pentru donațiunile cele mai vechi. Este inse sigur cumcă în veacul al XV-lea în acest comitat a fost organizată biserica orientală. Aceasta se adevărește prin documentele, în cari se face amintire despre preoții români de pe acelea timpuri. Astfel și în Siget a trebuit să fie parohie română încă din timpurile vechi. În anii 1383—1402 au fost comiții supremi ai Maramureșului Balc și Drag, ambii români, cari au fundat mănăstirea din Peri. Dinșii au fost fiii voivodului Sas, fiul lui Dragoș vodă. Fiind orașul Siget al lor, au trebuit să aibă biserica românească. Așezându-se în Siget și ruteni și ajungând Sigetul — după unire — sub ocârmuirea episcopilor din Muncaciu și parochia din Siget a fost trecută de ruteni ca a lor. Arhiva orașului Siget nefiind aranjată, documentele de ocădată nu se pot conzultă. Pentru scoaterea parohiei române de sub ierarchia rutenă din Muncaciu s'a început o mișcare, care în urmă a și izbutit. Meritul cel mai mare este al fostului vicar maramureșan și în urmă episcop al Orăzii-mari Mihail Pavel. Astăzi Sigetul are parohie română, care totodată este și sediul vicarului român al Maramureșului.

Premiile Academiei Române. *Premiul Alexandru Ion Cuza*, de 6000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Cari sunt regiunile țerii cari ar putea fi irigate, avându-se în vedere rentabilitatea capitalului întrebuintat, și care ar fi sistemul de irigațiune pentru fiecare regiune? Să se facă pe aceste baze un studiu amănunțit pentru o regiune de o suprafață de 5000—10.000 hectare. — (Deciz. 23 martie 1901.) Lucrarea va cuprinde doue părți: I. Considerațiuni generale asupra irigațiunilor din țara românească, și II. Studiul complet al unei regiuni, care s'ar putea iriga cu folos. — *Premiul Statului Eliade-Rădulescu*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria literaturii române dela Cantemir până la 1800.” — (Deciz. 23 martie 1901.) — *Premiul Adamachi*, divizibil, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Fauna ihtiologică a României”. (Deciz. 23 martie 1901.) Autorul va avea să facă: 1. Descrierea genurilor și speciilor de pești cari trăesc în apele României din diferitele sale regiuni, făcând reprezentațiunea lor în desemn sau cel puțin în fotografie. 2. Va arată cari din aceste specii sunt migratoare și la ce epocă fac migrațiunile lor. 3. Va arată care este epoca și modul cum aceste specii depun ouele lor. 4. Va arată starea ac-

tuală a industriei pescăriei în România din punctul de vedere tehnic și economic. — Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs pentru toate trei premiile este până la 1 septembrie 1905.

Din edițiunile Academiei Române au apărut: „Datele cronicarilor moldovenesti asupra anilor de domnie ai lui Alexandru cel bun” de Dimitrie Oniciu, membru corespondent al Academiei Române. Prețul 30 bani. — „Materiale pentru climatologia României. Clima anului 1904, la București-Filaret”, de St. C. Hepites membru al Academiei Române. Prețul 20 bani. — „Îndreptări și întregiri la istoria Românilor, după acte descoperite în arhivele săsești. I. Brasovul”. De N. Iorga, membru corespondent al Academiei Române. Prețul 50 bani.

O nouă foale pentru popor. Câtă vreme clasa noastră inteligentă nu sprijinește ziaristica și mulți dintre renumiții naționaliști mari de gură, de și primesc foaia regulat, cu chiu cu vai achită abonamentul, iar alții află cuviinște a nu-l răspunde de loc, — poporul nu numai cetește din ce în ce mai mult, dar totodată și plătește abonamentul. Grație acestui zel vrednic de stimă, foile menite pentru popor sunt respândite într'un fel foarte imbucurător. Dela începutul lui iulie va apărea o nouă foaie pentru popor, la Lugoj, sub redacțiunea dlui dr. V. Branișce, sub titlul „Bănățanul”, odată pe săptămână și va costă 4 cor. pe an. Urâm noului organ succes.

TEATRU ȘI MUZICĂ.

Sfințire de steag. Reuniunea română de cântări și muzică din Recița-montană va serbă sfințirea steagului seu în 16 iulie n. La aceasta serbare își vor da concursul: 1. Reuniunea română de cântări și muzică din Bocșa-montană. 2. Reuniunea „Armonia” din Bocșa-montană. 3. Societatea română de cântări și muzică din Caransebeș. 4. Reuniunea de cetire și cântări din Oravița-montană. 5. Reuniunea de cântări a plugarilor români din Recița-română. 6. Reuniunea: „Magyar Dalkör” din loc. 7. Reuniunea: „Resiczaer Gesangverein” din loc. 8. Reuniunea: „Resiczaer Sängerbund” din loc. 9. Reuniunea: „Resiczaer Lyra Gesangverein” din loc. 10. Reuniunea veteranilor, din loc. 11. Reuniunea pompierilor, din loc. 12. Brancha oenarilor, din loc. În ajun se va da serenadă dnei Aurelia Velcean, nașa steagului. În ziua serbării se va ținea liturghie, la care va cântă Reuniunea română de cântări și muzică din Bocșa-montană. Actul sfințirii se va îndeplină de delegatul konzistoriului protopresbiterul Maxim Popovici; responsurile se vor cântă de cătră Reuniunea română de cânt și muzică din Recița-montană. Sfințirea se va incheiă cu cântarea „Întru mulți ani!” de Vidu, în cor mixt, de cătră toate reuniunile române. La miazăzi prânz comun. Seara la 8 concert festiv, luând parte toate reuniunile. Programa concertului festiv. 1. * * * „Poutpuri românesc”, executat de capela montanistică. Dirigent: Antoniu Pavelka. 2. Vidu: „Resunetul Ardealului”, cor mixt cu solo de mezzo-sopran, executat de Reuniunea română de cântări și muzică din Recița-montană. Solo e susținut de dna: Silvia Sabău. Dirigent: Iosif Velcea. 3. Szögödi Endre: „Népdalok”, executat de reuniunea Magyar Dalkör, din loc. Dirigent: Iosif Tietz. 4. Petrela: „Opera Ione”, cor mixt cu acom-

paniament de orchestră, executat de Societatea rom. de cântări și muzică din Caransebeș. Dirigent: Antoniu Sochor. 5. P. Linche: „Glühwürmchen-Idyll“, cor mixt cu acompaniament de orchestră din opera „Lysistrata“, executat de Reuniunea „Resiczaer Sängerbund. Dirigent: Iosif Tietz. 6. A. Popovici: „Doinitori români“, cor mixt cu soli, executat de Reuniunea română de cântări și muzică din Bocșamontană. Dirigent: Ioachim Perian. 7. Johann Gall: „Szeretet“, cor mixt cu acompaniament de orchestră executat de reuniunea „Resiczaer Gesangverein“. Dirigent: Béla Henn. 8. * * * „Moartea lui Mihaii Viteazul“, cor bărbătesc, executat de Reuniunea de cântări din Oravița-română. Dirigent: Carol Lazăr. 9. Vorobchievici: „Ceasul reu“, poemă epico-tragedică, în cor mixt, aranjată de I. Miclău, executată de reuniunea „Armonia“ din Bocșamontană. Dirigent: F. Kollman. 10. Borsay: „Dal, virág és szerelem“, cor mixt cu acompaniament de orchestră, executat de reuniunea „Resiczaer Lyra Gesangverein“. Dirigent: Iosif Velcean. 11. Vorobchievici: „Senin și furtună“, cor bărbătesc, executat de Reuniunea de cântări a plugarilor români din Reșița-română. Dirigent: Béla Henn. 12. Vidu: „Ștefan și Dunărea“, cor mixt cu solo de tenor și mezzosopran, cu acompaniament de orchestră, executat de Reuniunea română de cântări și muzică din Reșița-română. Soliști: dna Silvia Sabău și dl Ion Uzum. 13. Musicescu: „Marșul steagului“, cor mixt în masă, cu text ocazional de Iosif Velcean și acompaniament de orchestră, executat de cântăreții toate Reuniunile române. — Urmează: dans.

Înștiințare. Se comunică, spre orientare, că Societatea pentru fond de teatru român a cumpărat manuscriptul operetei „Craiu nou“ de fericitul C. Porumbescu, dimpreună cu dreptul exclusiv de reprezentare. Brașov, 5 iulie 1905. În numele comitetului Societății pentru fond de teatru român. Dr. Iosif Blaga secretar.

Concert popular în Lugoj. Reuniunea română de cânt și muzică din Lugoj a aranjat în 11 iulie concert popular sub conducerea dlui Ioan Vidu. Programul concertului: 1. a, „Deșteptarea păsărilor“, cor pe 3 voci egale de I. Concone. b, „Românașului îi place“, cor mixt aranjat de T. Teodorescu. 2. a, „Stănceuța“, cor mixt de G. Kiriac. b, „Fără număr“, cor mixt de E. Caudella. 3. „Scenă din bătrâni“, tablou cu coruri externe de I. Vidu. 4. „Dorul Româncei“, cor mixt și solo de I. St. Paulian. 5. „Eu me duc, codrul remâne“, cor mixt de T. Teodorescu. 6. „Negruța“, cor mixt cu soli de I. Vidu. 7. „Stâng-drept!“, cor mixt de D. Dimitriu-T. Teodorescu. — După concert dans.

Concert în Arad. Absolvenții de teologie din Arad au dat la 12 iulie n., (St. Petru) concert de coruri sub conducerea dlui I. T. Lugojan și cu concursul dsoarei Tulia Bogdau, care a executat pe pian „Ilustrațiunea română“ de C. R. Karrasz.

PICTURĂ ȘI SCULPTURĂ.

Bustul poetului Traian Demetrescu s'a desvâlit în squarul Ateneului din București, în fața unui mare număr de intelectuali, profesori, literați, artiști și studenți. Bustul, scrie „Voința Națională“, lucrat de dl Filip Marin, e în marmură, are o înălțime de

peste doi metri. În vârful soclului e așezat bustul poetului, căruia „muza“ îi întinde o cunună. La baza soclului, sunt ramuri cu frunze pe cari sunt înscrise titlurile operelor sale. S'au ținut mai multe discursuri.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Fundațiunea Ioan și Zinca Roman. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român va conferi cu începutul anului școlar 1905—6 un stipendiu de 300 cor. din „Fundațiunea Ioan și Zinca Roman“ pentru un elev de naționalitate română, fără deosebire de confesiune, ce urmează la vre-una din școlile medii din patrie, având preferință în sensul literelor fundamentale aceia, cari se înrudesc cu fericirii Ioan și Zinca Roman. Cererile pentru acest stipendiu au să se înainteze comitetului central al „Asociațiunii“ în Sibiu (Nagyszeben), strada morii nr. 6, cel mult până la 10 august a. c.

Fundațiunea Șuluțană. Directoriul fundațiunii Șuluțane s'a ținut, precum anunțaserăm, ședința sa în Blaj în sâmbăta Rusaliilor. S'a constatat că averea totală a fundațiunii s'a urcat la 945.193 cor. 99 fl. Venitul curat al anului trecut a fost 47. 924 cor. 83 fl.

O nouă pedagogă română. Dsoara Mari-oara Avram din Oena Sibiului a făcut la preparandia superioară de fete din Budapesta, cu succes strălucit, examenul de evaluare.

Masa studenților români din Brașov. Dl Virgil Onițiu, directorul școlilor medii gr. or. române din Brașov, publică în o broșură „A VII-a dare de seamă“ 1904—1905, despre starea mesei studenților români din Brașov. În anul școlar trecut au avut prânz gratuit la masa studenților, în semestrul prim 30, iar în al doilea 31. În acest an, după detragerea șeselor, fondul s'a sporit cu 2296 cor. 69 bani; astfel fondul general s'a urcat la 22.361 cor. 86 bani, — dimpreună cu celelalte fonduri dăruite ca fundațiuni, capitalul intrg s'a urcat la 28.362 cor. 12 fileri. Iată ce poate să producă zelul unei direcțiuni bine conduse.

O nouă reuniune de femei. Aflăm din „Telegraful Român“, că sub conducerea dnei Elena dr. Mețianu s'a înființat la Zernești o Reuniune de femei pentru împodobirea bisericilor ortodoxe române din Zernești. La adunarea constituantă au luat parte 111 femei. Și numai decât s'au și încasat o sumă frumoasă. În. Pr. Ssa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu a dăruit 40 coroane.

Primul doctor dela universitatea din București. Doctoratul la universitatea din București s'a introdus anul acesta. Prima promoțiune s'a ținut în săptămâna trecută, promovându-se doctor în filozofie dl I. Petrovici.

Adunare de învățători în Giula. Reuniunea învățătorilor români dela școlile populare confesionale ortodoxe din protopresbiteratele aradane I—VII se va întruni în adunare generală în Giula la 10/23 și 11/24 iulie. Se vor ținea trei ședințe în cari învățătorii: Sever Secula, I. Roman, I. Moldovan, Traian Givulescu, Ioan Roșu, G. Petrescu, Patriciu Covaciu și dsoara Ersilia Cadar vor ținea conferențe. În seara primă se va da și un concert, cu concursul teologilor din Arad.

C E R N O U ?

Hymen Dl dr. *Pavel Obădeanu* avocat s'a cununat cu dsoara *Letiția Popa-Radu* în 12 iulie la Făgăraș. — Dl *Nicolae Drincu* învățător s'a logodit cu dsoara *Elena Lucaciu* din Arad. — Dl *Virgil Cosma* și dsoara *Veturia Blaga* s'au logodit în Tornea.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a adresat membrilor sei un circular prin care le aduce la cunoștință, că în expoziția etnografică și istorico-culturală, care se va aranja la Sibiu de către Asociațiune, comitetul reuniunii dorește să aranjeze secțiunile etnografice și să contribuie la înzestrarea unei camere țărănești ardelen. Spre acest scop cere concursul tuturor, trimițându-i: costum bărbătesc ori femeiesc, fețe de masă, fețe de perini, lepedee de pat, țoluri de pat, ștergare pentru culme și pentru icoane, desagi, straițe, icoane, cruci, blide, ulcioare, ciubere, bote, ploșcă, fluer, furcă, bătă. Toate obiectele să fie originale românești. Obiectele sunt a se trimite până 'n 31 iulie n. la adresa doamnei prezidente *Maria Cosma*, Sibiu, strada Schewis nr. 15.

Sfințire de steag în Bistrița. Reuniunea meseriașilor români din Bistrița va serba la 16 iulie sfințirea steagului seu. Nașele steagului sunt doamnele: *Antonia Belteag*, *Maria dr. Ciuta*, *Ana Cutean*, *Ana dr. German*, *Camila dr. Linul*, *Frieda dr. Login*, *Valeria Manu*, *Mariți Negruți*, *Miți dr. Onișor*, *Ana dr. Pahone*, *Maria dr. Popu*, *Raveca Popu*, *Berta Poruțiu*, *Irma Poruțiu*, *Maria dr. Seridon*, *Emilia Șerban*, *Iuliana Silași*, *Eugenia dr. Tripon*, *Estera G. Vărtic*. Dimineața la 10 se va ținea liturghie, apoi va urma sfințirea steagului și baterea cuielor. Procesiune cu noul steag până la Schullerwald, unde va fi banchet; seara petrecere cu dans în pădure. Președintele comitetului aranjator e dl dr. *V. Onișor*, secretarul dl *Teodor A. Bogdan*.

Nou avocat român în Bihor. Dl dr. *Isaia Ardelean* s-a deschis cancelăria advocațională în Tinea, Bihor.

Expoziția națională bucureșteană din 1906. Viitoarea expoziție va cuprinde următoarele diviziuni: 1. Agricultură; 2. Silvicultură; 3. Horticultură și viticultură; 4. Creșterea vitelor și zootechnia, piscicultură și pescuitul; 5. Mine și cariere; 6. Industriile; 7. Geniul civil și militar, arhitectura, mecanica și electricitatea, mijloacele de transport, armată; 8. Instrucțiunea și educațiunea. Instrumentele și procedurile generale ale literelor, științelor și artelor; 9. Artele frumoase; 10. Higiena, asistența publică și economia socială; 11. Cultul; 12. Trecutul (secțiunea retrospectivă).

Petreceri de vară. *Tinerimea teologică din Chior* va aranja la 23 iulie în comuna Capolnoc-Mănăstur o petrecere de dans. Patronul petrecerii este dl deputat dietal *Alesandru Pop* de C. Mănăstur. — *Tinerimea română din Solnoc-Dobâca* aranjează la 16 iulie n. petrecere de vară la băile Buzușa lângă Ileanda-mare. Patronii sunt dnii dr. *Teodor Mihali* și dr. *Alesandru Vaida-Voevod*. — *Tinerimea română din Gherla* va aranja la 16 iulie n. în pavilionul „Coroanei” în Gherla o petrecere de vară. — *Inteligența română din Șintereag* va aranja la 16 iulie n. petrecere de vară în edificiul școlii gr. cat. române.

„Gazeta de duminică” ziar politic Ziarul din Șimleu „Gazeta de duminică” anunță în numărul

seu din urmă, că a depus cautiunea de 10.500 cor. fixată de lege și astfel de acuma înainte se va ocupa și de politică.

Tipografie românească în Oradea-mare. Ceea ce Oradea-mare încă n'a avut, acum are: o tipografie românească. A înființat-o tipograful român dl *George Magyar* sub numirea de „Patria”. Îi urăm succes.

Zece ani de viață. Sub titlul acesta reuniunea „Frăția” a Românilor din Cața domiciliati în București, își publică darea de seamă pe zece ani. Reuniunea „Frăția” are scop: apărarea intereselor economice și culturale ale Românilor din Cața. Prin munca celor 40 de membri, în cea mai mare parte oameni săraci, prin administrația cinstită a comitetelor, prin înțelepciunea și zelul desinteresat al preșidentului dl *Ignat Mircea*, anteprenorul restaurantului gărei de nord și unul din proprietarii mării berării „Caru cu bere” din București, — această societate a putut adună un capital de vre-o unsprezece mii de lei. În cursul celor zece ani a dăruit vr'o 4000 de lei. Dintre donațiunile făcute amintim: o mie de lei pentru cantina școlară din București, 200 de lei pentru masa studenților din Brașov, 600 de lei pentru țărani săraciți de secetă etc.

Un nou institut de bani în Selagiu. „Codreana” noul institut de bani din Selagiu, înființat cu un capital de 100.000 coroane, s-a ținut adunarea constituantă în 7 iulie. Acționarii au hotărât unanim ca sediul institutului să fie la Băsești.

Moartea a doi învățați germani. *Elisee Reclus*, marele geograf francez, a încetat din viață săptămâna trecută în Bruxela, unde în timpul din urmă a ținut catedra de geografie la universitate, în etate de 75 ani; — *Hermann Nothnagel*, renumitul medic de boale interne, la Viena, în etate de 64 ani.

A murit: *Alesandru Rațiu*, s. secretar financiar r. u. la direcțiunea din Beceherecul-mare, în Bocșamontană, la 18 iunie n., în etate de 39 ani.

Indreptare. În nr. trecut în rubrica „teatru și muzică”, rândul 10-lea, în loc de „discurs” să se cetească „concurs”.

Călimdarul săptămânei.

Dumin. a 4-a după Rusali, ev. Mat. c. 8, gl. 3 v. 4.

„În vremea aceea intrând Isus în Capernaum . . .”

Ziua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd nou
Duminică	8 M. Iacint	16 Rut
Luni	4 P. Andreiu	17 Alexe
Marti	5 P. Atanasie	18 Frideric
Mercuri	6 P. Sisoe	19 Aurelia
Joi	7 P. Toma	20 Ilie Pr.
Vineri	8 M. Procopie	21 Praxedis
Sâmbătă	9 M. Pancrație	22 Maria Magd.

Avis abonaților noștri. Semestrul iulie-decembrie și treiluniul iulie-septembrie încep cu numărul acesta. Rugăm pe toți ale căror abonamente au expirat, să le innoiască în săptămâna aceasta, căci numai cu abonamente plătite regulat înainte putem susține foaia.

Cei ce nu voiesc să aboneze foaia, sunt rugați a ne înnapoia numărul acesta, să le sistăm expedarea.

Proprietar, redactor răspunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

MERSUL TRENURILOR.

Valabil dela 1. maiu 1905.

Budapest—Nagyvárad—Predeal—București						București—Predeal—Nagyvárad—Budapest					
	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Person.
Budapest pleacă	7 25	9 —	2 35	5 45	9 15	București pleacă	—	7 50	—	—	9 15
Szolnok "	9 37	11 52	7 30	9 27	11 19	Predeal "	—	3 32	—	—	1 12
Szajol "	—	—	7 43	—	11 38	Brassó sosește	—	5 00	—	—	2 18
P.-Ladány "	11 13	2 9	5 57	11 53	12 55	Földvár pleacă	—	8 07	5 8	—	2 45
Berettyó-Ujfalu "	11 46	2 53	6 31	12 07	1 33	Homorod-Kőhalom "	—	8 27	5 58	—	3 15
M.-Peterd "	—	3 5	—	1 00	—	Segesvár "	—	10 03	7 44	—	4 23
M.-Keresztes "	—	3 16	—	1 14	—	Medgyes "	—	11 40	9 45	—	5 49
Bihar-Püspöki "	—	3 34	—	1 36	—	Kis Kapus "	—	12 40	10 58	—	6 37
Nagyvárad sosește	12 26	3 44	7 07	1 48	2 11	Balázsfalva "	—	1 25	11 50	—	6 50
Nagyvárad pleacă	—	4 10	7 14	2 06	2 18	Küküllőszeg "	—	2 16	12 40	—	—
Várad-Velenceze "	—	4 17	—	2 31	2 26	Tövis sosește	—	2 21	12 58	—	—
Fugyi-Vásárhely "	—	4 28	—	2 42	—	Nagy-Enyed pleacă	—	3 02	1 42	7 35	—
Telegd "	—	4 49	7 42	3 04	2 51	Felvintz "	—	3 38	8 48	2 07	8 6
Élesd "	—	5 06	†7 55	3 24	†3 05	M. Ujvár "	—	3 58	9 07	2 29	8 22
Rév "	—	5 51	8 15	3 50	3 26	Sz. Kocsárd "	—	4 20	9 30	2 51	8 54
Csucsa "	—	6 38	9 03	4 56	4 16	Ar. Gyéres "	—	4 32	9 53	3 11	—
Bánffy-Hunyad "	—	7 19	9 23	5 34	4 52	Apahida "	—	5 12	10 30	3 48	9 24
Jegenye "	—	7 49	†9 57	6 02	—	Kolozsvár sosește	—	6 27	11 45	5 02	—
Kolozsvár sosește	—	8 34	10 30	6 59	5 53	Kolozsvár pleacă	—	6 48	12 07	5 24	10 46
Kolozsvár pleacă	5 32	8 50	10 47	8 30	6 11	Jegenye "	†6 11	7 13	12 59	6 05	11 10
Apahida "	5 51	9 07	11 11	8 59	6 27	Bánffy-Hunyad "	6 39	8 47	2 13	7 14	—
Ar. Gyéres "	6 54	10 16	12 36	10 41	7 27	Csucsa "	7 09	9 23	2 44	8 33	12 23
Sz. Kocsárd "	7 17	10 56	1 40	11 31	7 52	Rév "	7 49	10 10	3 24	9 27	1 37
M. Ujvár "	7 29	11 03	1 58	11 40	—	Élesd "	†7 59	10 27	†3 34	9 46	†1 50
Felvintz "	7 35	11 12	2 07	11 50	—	Telegd "	8 11	10 41	†3 45	10 02	2 03
Nagy-Enyed "	7 54	11 34	2 32	12 20	8 16	Fugyi-Vásárhely "	—	10 58	—	10 21	—
Tövis sosește	8 11	11 52	2 55	12 46	8 32	Várad-Velenceze "	—	11 07	—	10 30	2 26
" pleacă	—	12 24	—	1 43	8 37	Nagyvárad sosește	8 36	11 13	4 09	10 37	2 32
Küküllőszeg "	—	1 07	—	2 28	9 5	Nagyvárad pleacă	—	11 36	4 15	11 09	2 38
Balázsfalva "	—	1 14	—	2 36	—	Bihar-Püspöki "	—	11 47	—	11 19	—
Kis Kapus "	—	2 15	—	3 48	9 47	M.-Keresztes "	—	12 05	—	11 39	—
Medgyes "	—	2 33	—	4 03	10 01	M.-Peterd "	—	12 17	—	11 51	—
Segesvár "	—	3 47	—	5 43	11 —	Berettyó-Ujfalu "	—	12 29	4 52	12 05	3 18
Homorod-Kőhalom "	—	5 35	—	7 54	12 26	P.-Ladány "	—	1 45	5 51	1 19	4 03
Földvár "	—	7 16	—	9 40	1 35	Szajol "	—	—	—	—	—
Brassó sosește	—	7 50	—	10 25	2 09	Szolnok "	—	3 49	7 32	3 44	5 39
" pleacă	—	11 —	—	—	2 19	Budapest sosește	—	6 40	9 35	7 10	7 50
Predeal sosește	—	1 11	—	—	3 31						
București "	—	8 10	—	—	9 10						

Nagyvárad—Arad.					Arad—Nagyvárad.						
		Person.						Person.			
Nagyvárad pleacă	10 20	4 45	7 40		Arad pleacă	5 10	11 25	9 30			
Ósi "	10 30	4 56	7 59		Kétegyháza "	6 11	12 34	10 54			
Less "	10 48	5 15	8 22		Csaba sosește	6 35	12 59	11 24			
Cséffa "	11 03	5 34	8 45		Csaba pleacă	6 56	1 38	4 50			
N.-Szalonta "	11 26	6 02	9 24		Gyula "	7 19	2 02	5 26			
Kőtegyán "	11 44	6 24	9 52		Sarkad "	7 40	2 22	5 54			
Sarkad "	11 54	6 33	10 06		Kőtegyán "	7 51	2 32	6 10			
Gyula "	12 18	6 57	10 37		N.-Szalonta "	8 20	2 57	7 02			
Csaba sosește	12 37	7 18	11 05		Cséffa "	8 40	3 15	7 31			
Csaba pleacă	2 05	7 29	4 32		Less "	9 02	3 33	7 54			
Kétegyháza "	2 34	7 57	5 03		Ósi "	9 19	3 49	8 16			
Arad sosește	3 29	9 —	6 05		Nagyvárad sosește	9 30	4 00	8 31			

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii sămănași cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.